

ВОДЗЫЎ

на аўтарэферат дысертацыі Т. Л. Канстанцінавай «Абходныя песенна-віншавальныя традыцыі ў каляндарна-абрадавым цыкле Паўночнай Беларусі» на саісканне вучонай ступені кандыдата мастацтвазнаўства па спецыяльнасці 17.00.02 – Музыкае мастацтва

Абходныя рытуалы належаць да ўніверсальнай традыцыйнай культуры. На беларускай Поўначы рытуальныя абходы з абавязковым песенным кампанентам вызначаюцца тэрытарыяльнай і часовай устойлівасцю, асаблівай разнастайнасцю, яркасцю мясцовых форм, што дазваляе асэнсоўваць іх у значэнні цэнтралізуючага кампанента паўночнабеларускай каляндарна-песеннай сістэмы. Зварот да такой маштабнай з’явы як аб’екта спецыяльнага вывучэння абумоўлівае актуальнасць дысертацыйнай тэмы.

Фундаментальны кірунак даследавання звязаны з распрацоўкай пытанняў *тэорыі абходу* як віду рытуальна-магічных практык. Аўтарам прапанавана новая дэфініцыя паняцця «абход», створана тыпалогія абходных рытуалаў («абход-абкружэнне», «абход-наведванне»), праведзена функцыянальна-тыпалагічная сістэматызацыя паўночнабеларускіх абходных рытуалаў усіх сезонных цыклаў календара. Сур’ёзныя вынікі на гэтым шляху былі атрыманы дзякуючы апоры на прызнаныя тэорыі і канцэпцыі ў народазнаўстве.

Дысертацыя выканана ў рэчышчы аднаго з перспектывных напрамкаў сучаснай славістычнай этнамузыкалогіі, з’яўляецца першым «цэласным арэальным даследаваннем» (Аўтарэферат, с. 4), рэалізаваным на матэрыяле паўночнабеларускіх абходна-віншавальных напеваў каляндарна-абрадавага цыкла. Аўтарская *канцэпцыя музычнай арэалогіі* атрымала ў дысертацыі надзвычай стройнае і завершанае раскрыццё. Метадалогію даследавання вызначае апора на апрабаваныя метады, асобныя з якіх выкарыстоўваюцца на геаграфічна шырокім матэрыяле ў беларускай этнамузыкалогіі ўпершыню (метадакументальнага картаграфавання). Адметнасць рэалізацыі канцэпцыі як менавіта «беларускай» складае перакананасць аўтара ў метадалагічнай слушнасці цэласнага разгляду тыпавых напеваў (з улікам кампазіцыйнага, рытмаструктурнага, ладаінтанацыйнага параметраў – для калядных; кампазіцыйнага, рытмаструктурнага, ладаінтанацыйнага, фактурнага, тэмпавага – для валачобных) як умовы іх арэальнага вывучэння.

Пастаўленыя ў дысэртацыі задачы цалкам карэлююць з высновамі і палажэннямі, якія выносяцца на абарону. Дасягнутыя вынікі маюць высокую ступень навізны. Прынамсі, для раскрыцця арэальнай карціны калядных (і валачобных) з яе гісторыка-культурнай інтэрпрэтацыяй аўтарам выпрацаваны і прадуктыўна разгорнуты паняцці «крос-рэгіянальны арэал», «этнамузычны культурны слой», «музычны білінгвізм», «традыцыя архаічнага фарміравання».

Верагоднасць вынікаў даследавання забяспечваецца не толькі «працуючай» метадалагічнай базай, але і апорай на вялізны масіў музычна-этнаграфічных дадзеных, у ліку якіх – аўтэнтычныя гучанні з архіваў Беларусі, Расіі і назапашаныя аўтарам ва ўласных шматгадовых палявых экспедыцыях 1992–2024 гг.

39 публікацый, час выхаду якіх ахоплівае амаль 30-годдзе, раскрываюць навуковую грунтоўнасць палажэнняў дысэртацыі, а таксама асобныя этапы станаўлення аўтарскай канцэпцыі. (Пацвярджэннем важкасці азначаных палажэнняў выступае ўключэнне публікацый саіскальніка ў бібліяграфічныя спісы прац прадстаўнікоў розных школ этнамузыкалогіі.)

Аб практычнай значнасці даследавання сведчыць паслядоўнае ўкараненне яго апублікаваных матэрыялаў у вучэбныя курсы Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі. Відавочна, аднак, што вынікі дысэртацыі павінны набыць шырокае ўваходжанне ў навуковую, адукацыйна-выхаваўчую і культурна-асветніцкую сферы.

Лічу, што дысэртацыя Таццяны Леанідаўны Канстанцінавай цалкам адпавядае патрабаванням Вышэйшай атэстацыйнай камісіі Рэспублікі Беларусь, а яе аўтар заслугоўвае прысуджэння вучонай ступені кандыдата мастацтвазнаўства па спецыяльнасці 17.00.02 – Музычнае мастацтва.

Загадчык кабінета традыцыйных музычных культур,
дацэнт кафедры гісторыі музыкі і музычнай
беларусістыкі ўстановы адукацыі
«Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі»
кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт

Т.Л.Бярковіч

Подпіс Т.Л. Бярковіч

Спецыяліст па кадрах

